

Februar 2020

Nye brugere af psykofarmaka

SUNDHEDSDATA-
STYRELSEN

Resumé

Analysens formål er at beskrive udviklingen af nye brugere pr. 1.000 indbyggere af psykofarmaka-grupperne; lægemidler mod ADHD, antidepressive lægemidler, antipsykotiske lægemidler, beroligende lægemidler og sovemedicin i perioden 2009-2018. Nye brugere af psykofarmaka pr. 1.000 indbyggere er samlet set faldet i 2017 sammenlignet med 2010¹.

Hovedresultater

- Antallet af nye brugere af antidepressive lægemidler pr. 1.000 indbyggere er stagneret i perioden 2014-2018 efter et fald siden 2010.
- Færrest børn og unge (0-17 år) starter i behandling med antidepressive lægemidler sammenlignet med de øvrige aldersgrupper.
- Antallet af nye brugere af lægemidler mod ADHD pr. 1.000 indbyggere er steget på ny for alle aldersgrupper undtagen ældre (65 år og derover) siden 2013. Det sker efter et fald siden 2010.
- Antallet af nye ældre brugere af antipsykotika pr. 1.000 indbyggere er steget fra 2017 til 2018, efter antallet har ligget stabilt siden 2009.
- Antallet af ældre nye brugere af beroligende lægemidler pr. 1.000 indbyggere er steget fra 2014 til 2018, mens det falder for de øvrige aldersgrupper.
- Siden 2009 er antallet af ældre nye brugere af sovemedicin pr. 1.000 indbyggere faldet.

---

¹ Sundhedsdatastyrelsen (2020). *Nye brugere af psykofarmaka uden anden relevant behandling i sundhedsvæsenet.*

Boks 1: Population og afgrænsning

Nye brugere er personer med første receptindløsning på det pågældende psykofarmaka siden 1996. Brugernes alder er bestemt ud fra datoen for første receptindløsning. Nye brugere er opgjort pr. 1.000 indbyggere. Indbyggere er borgere, der har dansk bopælskommune 1. januar i opgørelsesåret, og data er trukket fra CPR-registeret.

Lægemiddelstatistikregisteret er anvendt til at identificere personer, der har indløst recepter på:

- > Antidepressive lægemidler (ATC-gruppe N06A bortset fra bupropion (ATC-kode N06AX12) og duloxetin (ATC-kode N06AX21) i styrken 20 og 40 mg)
- > Antipsykotiske lægemidler (ATC-gruppe N05A undtagen lithium (ATC-kode N05AN01))
- > Lægemidler mod ADHD (ATC-koderne N06BA02, N06BA04, N06BA09, N06BA12 og C02AC02)
- > Beroligende lægemidler omfatter bl.a. benzodiazepiner (ATC-grupperne N05CD, N05BA, N03AE og N03AA)
- > Sovemedicin omfatter benzodiazepinlignende lægemidler, melatonin og sederende antihistaminer (ATC-grupperne N05CF og N05CH samt ATC-koderne N05BB01, N07CA02, R06AA02, R06AA04, R06AD02, R06AE03 og R06AE05)

Boks 2: Nationale anbefalinger om behandling med psykofarmaka

Generelt bør læger først afprøve ikke-medicinsk behandling, inden de opstarter personer i behandling med psykofarmaka. Børn- og ungepsykiatere bør opstarte børn og unge med psykiske lidelser i behandling med psykofarmaka².

Flere beroligende lægemidler og sovemedicin bl.a. benzodiazepiner, benzodiazepinlignende lægemidler og visse antihistaminer hører under gruppen afhængighedsskabende lægemidler. Læger bør ikke udskrive afhængighedsskabende lægemidler til ældre som udgangspunkt. Ikke-afhængighedsskabende lægemidler bør vælges forud for afhængighedsskabende lægemidler³.

Anvendelse af psykofarmaka

Antidepressive lægemidler anvendes bl.a. til behandling af depression og andre psykiske lidelser som generaliseret angst, tvangstanker/tvangshandlinger (OCD) samt post-traumatisk stressstilstand (PTSD). Tricykliske antidepressiva (ATC-gruppe N06AA) anvendes desuden til behandling af nervesmerter.

Antipsykotiske lægemidler anvendes bl.a. til behandling af psykoser og skizofreni.

Lægemidler mod ADHD, herunder methylphenidat (ATC-kode N06BA04), kan desuden anvendes til behandling af andet end psykiske lidelser f.eks. narkolepsi.

Beroligende lægemidler kan bl.a. anvendes ved akutte angsttilstande, søvnløshed, angst- og urotilstande. Bemærk, at fx diazepam (ATC-kode N05BA01) og clonazepam (ATC-kode N03AE01) også kan anvendes til henholdsvis kramper (herunder feberkræmper) og epilepsi.

Sovemedicin anvendes bl.a. ved søvnløshed, angst- og urotilstande, transportsyge og allergiske sygdomme.

² Sundhedsstyrelsen (2019). *Vejledning om medikamentel behandling af børn og unge med psykiske lidelser.*

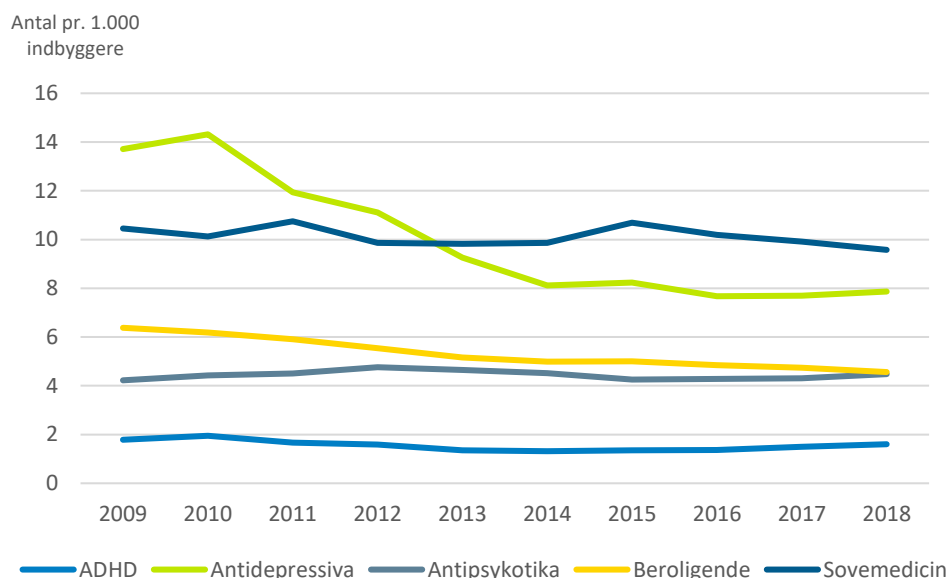
³ Sundhedsstyrelsen (2018). *Vejledning om ordination af afhængighedsskabende lægemidler.*

Faldet i antal nye brugere af antidepressive lægemidler pr. 1.000 indbyggere er stagneret

Antallet af nye brugere af antidepressive lægemidler pr. 1.000 indbyggere er stagneret, *jf.* Figur 1. Det sker efter et fald fra ca. 14 personer pr. 1.000 indbyggere i 2010 til ca. 8 personer pr. 1.000 indbyggere i 2014. I 2010 er der ca. 79.000 nye brugere, og antallet falder til ca. 45.500 nye brugere i 2018, *jf.* Bilagstabel 1. Det svarer til et fald på ca. 40 pct.

Nye brugere af sovemedicin pr. 1.000 indbyggere udgør den største gruppe sammenlignet med de øvrige psykofarmaka-grupper med ca. 10 personer pr. 1.000 indbyggere.

Figur 1 Antal nye brugere pr. 1.000 indbyggere fordelt på psykofarmaka-grupper, 2009-2018

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret pr. 13. oktober 2019 og CPR-registeret, Sundhedsdatastyrelsen.

Note: Nye brugere er personer der har første receptindløsning på psykofarmaka i det givne år siden 1996. Der bør ikke summeres på tværs af psykofarmaka-grupperne, da de samme personer kan tælle med flere gange.

For ATC-koder, se Boks 1.

Bemærk for sovemedicin, at magistrelt (fremstillet på apotek) melatonin (ATC-kode N05CH01) fik særskilt varenummer i 2011, hvor det før har været registeret på et samlevarenummer. Brugere af magistrelt melatonin kan derfor ikke optælles før 2011. Promethazin (ATC-kode R06AD02) ændrede udleveringsstatus fra håndkøbsmedicin til receptpligtig medicin i december 2014. Frem til december 2014 indgår kun den andel, som har købt promethazin på recept.

Antallet af nye brugere af beroligende lægemidler er faldet i hele perioden. Siden 2014 er antallet for lægemidler mod ADHD steget efter et fald og er i 2018 på niveau med 2009. Antallet af

nye brugere af antipsykotiske lægemidler pr. 1.000 indbyggere er stort set uændret i hele perioden. Nye brugere af psykofarmaka pr. 1.000 indbyggere er samlet set faldet i 2017 sammenlignet med 2010⁴.

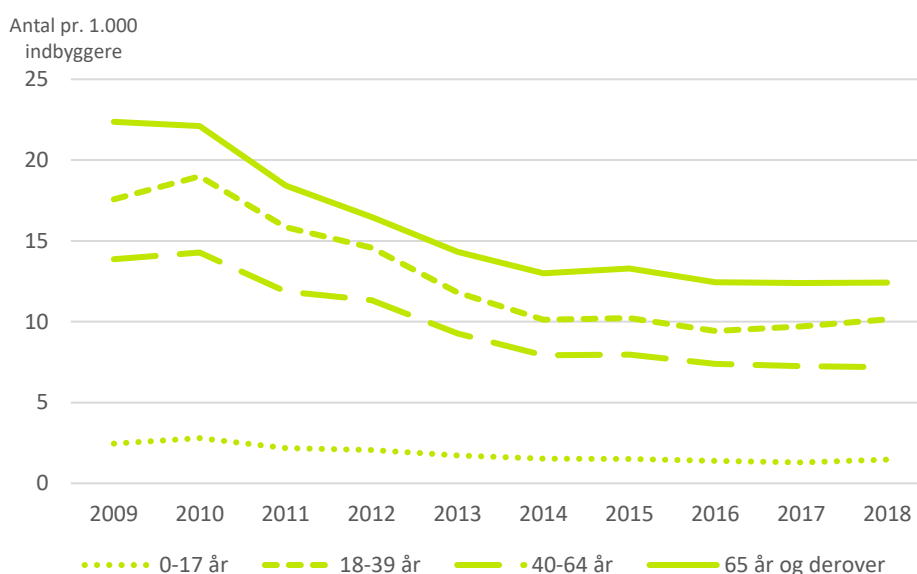
⁴ Sundhedsdatastyrelsen (2020). *Nye brugere af psykofarmaka uden anden relevant behandling i sundhedsvæsenet.*

Færrest børn og unge starter i behandling med antidepressive lægemidler

Antallet af nye brugere af antidepressive lægemidler pr. 1.000 indbyggere er lavest hos børn og unge (0-17 år) svarende til ca. 1,5 personer pr. 1.000 indbyggere i 2018, *jf.* Figur 2. Ældre (65 år og derover) og personer på 18-39 år ligger højest svarende til henholdsvis ca. 12 personer pr. 1.000 indbyggere og 10 personer pr. 1.000 indbyggere.

Udviklingen er faldende siden 2010 med stagnering efter 2014 for alle aldersgrupper. Det absolutte fald er dog mindre for børn og unge svarende til et fald på ca. 1.700 personer fra 2010 til 2018, *jf.* Bilagstabel 1.

Figur 2 Antal nye brugere af antidepressive lægemidler pr. 1.000 indbyggere fordelt på aldersgrupper, 2009-2018

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret pr. 13. oktober 2019 og CPR-registeret, Sundhedsdatastyrelsen.

Note: Nye brugere er personer, der har første receptindløsning på antidepressiva i det givne år siden 1996. For ATC-koder, se Boks 1.

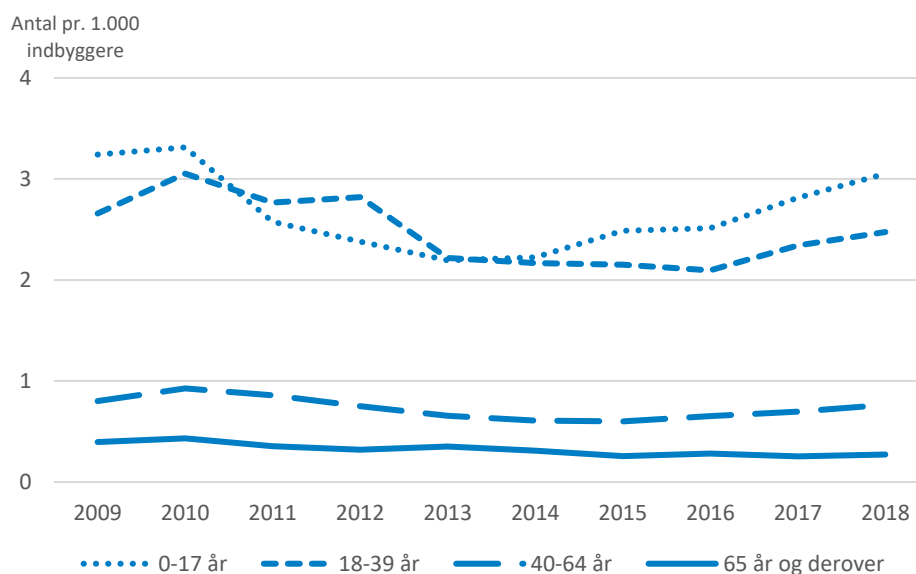
Antal nye brugere af lægemidler mod ADHD pr. 1.000 indbyggere stiger igen efter et fald for børn og unge

Antallet af børn og unge (0-17 år) pr. 1.000 indbyggere, som er nye brugere af lægemidler mod ADHD, stiger fra ca. 2 personer pr. 1.000 indbyggere til 3 personer pr. 1.000 indbyggere i perioden 2013-2018, jf. Figur 3. Antal nye brugere pr. 1.000 indbyggere hos børn og unge har dermed overhalet antal nye brugere pr. 1.000 indbyggere på 18-39 år og ligger højest i 2018.

Antallet af nye brugere pr. 1.000 indbyggere er også steget hos personer på 40-64-år siden 2015, mens antallet er stabilt hos ældre.

Den generelle stigning i antallet af nye brugere af lægemidler mod ADHD pr. 1.000 indbyggere de seneste år sker efter et fald siden 2010. Frem mod 2010 steg antallet af nye brugere af lægemidler mod ADHD⁵.

Figur 3 Antal nye brugere af lægemidler mod ADHD pr. 1.000 indbyggere fordelt på aldersgrupper, 2009-2018

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret pr. 13. oktober 2019 og CPR-registeret, Sundhedsdatastyrelsen.

Note: Nye brugere er personer der har første receptindløsning på lægemidler mod ADHD i det givne år siden 1996. For ATC-koder, se Boks 1.

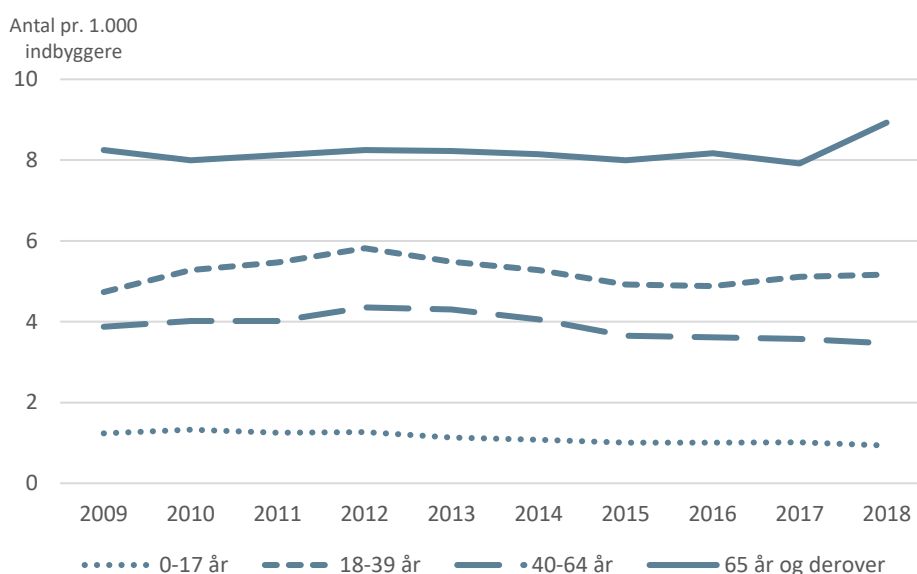
⁵ Sundhedsdatastyrelsen (2016), *Kommunale forskelle i brug af ADHD-medicin*

Antal nye ældre brugere af antipsykotika pr. 1.000 indbyggere stiger i 2018

Antallet af ældre (65 år og derover) nye brugere er steget fra 8 personer pr. 1.000 indbyggere i 2017 til 9 personer pr. 1.000 indbyggere 2018, hvor det ellers har været stabilt siden 2009. De ældre udgør de hyppigste nye brugere efterfulgt af personer på 18-39 år, hvor der er en svag stigning i antallet siden 2015.

Antallet af nye brugere af antipsykotika pr. 1.000 indbyggere er faldet jævnt hos børn og unge (0-17 år) i perioden 2010-2018, *jf.* Figur 4. Der er ca. 1.000 børn og unge, som er nye brugere af antipsykotika i 2018, *jf.* Bilagstabel 1.

Figur 4 Antal nye brugere af antipsykotiske lægemidler pr. 1.000 indbyggere fordelt på aldersgrupper, 2009-2018

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret pr. 13. oktober 2019 og CPR-registeret, Sundhedsdatastyrelsen.

Note: Nye brugere er personer der har første receptindløsning på antipsykotika i det givne år siden 1996. For ATC-koder, se Boks 1.

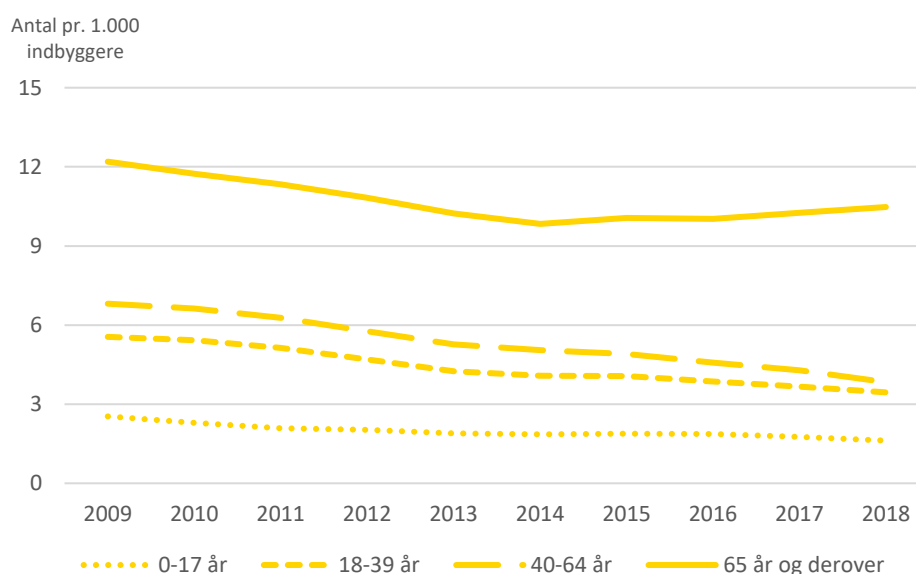

Antal nye brugere af beroligende lægemidler pr. 1.000 indbyggere stiger kun hos ældre

Brugen af beroligende lægemidler er hyppigst hos den ældre aldersgruppe (65 år og derover), som ligger højest med 10,5 personer pr. 1.000 indbyggere. Antallet af ældre nye brugere pr. 1.000 indbyggere stiger som den eneste aldersgruppe fra 9,8 personer pr. 1.000 indbyggere i 2014, *jf.* Figur 5. Beroligende lægemidler omfatter bl.a. benzodiazepiner, som ikke bør udskrives til ældre som udgangspunkt, *jf.* Boks 2.

Antallet af nye brugere af beroligende lægemidler pr. 1.000 indbyggere falder hos de øvrige aldersgrupper i hele perioden.

Figur 5 Antal nye brugere af beroligende lægemidler pr. 1.000 indbyggere fordelt på aldersgrupper, 2009-2018

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret pr. 13. oktober 2019 og CPR-registeret, Sundhedsdatastyrelsen.

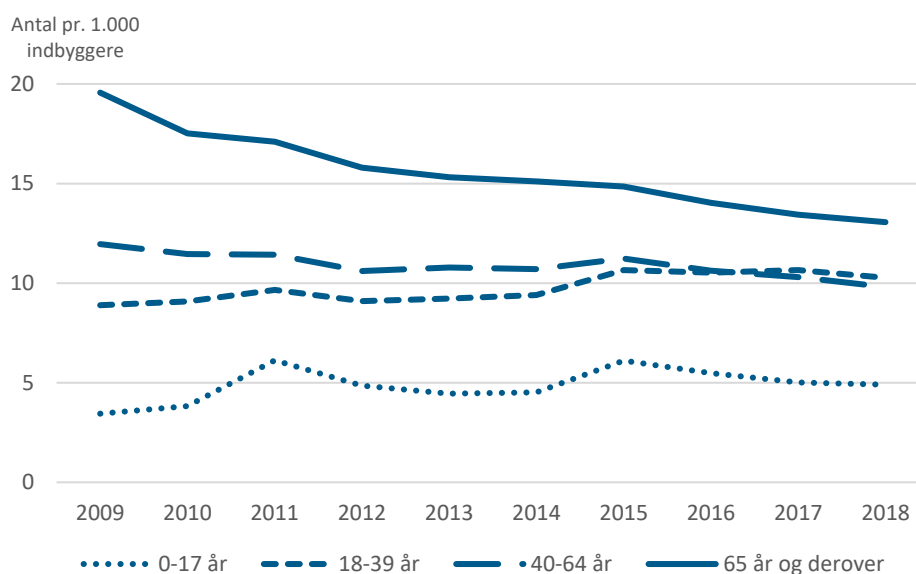
Note: Nye brugere er personer der har første receptindløsning på beroligende lægemidler i det givne år siden 1996. For ATC-koder, se Boks 1.

Antal ældre nye brugere af sovemedicin pr. 1.000 indbyggere falder

Antallet af ældre (65 år og derover) pr. 1.000 indbyggere, som er nye brugere af sovemedicin, er faldet fra ca. 20 personer pr. 1.000 indbyggere til ca. 13 personer pr. 1.000 indbyggere i perioden 2009-2018, *jf.* Figur 6. Ældre bør ikke behandles med sovemidlet benzodiazepinlignende lægemidler som udgangspunkt, *jf.* Boks 2.

Antallet af nye brugere pr. 1.000 indbyggere stiger hos de yngre aldersgrupper (0-17 år og 18-39 år) i perioden 2009-2018. For børn og unge ses en stigning fra ca. 3 personer pr. 1.000 indbyggere til 5 personer pr. 1.000 indbyggere i perioden. Siden 2015 har der været en stigning i nye brugere af sovemidlet melatonin hos 0-24-årige^{6,7}.

Figur 6 Antal nye brugere af sovemedicin pr. 1.000 indbyggere fordelt på aldersgrupper, 2009-2018

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret pr. 13. oktober 2019 og CPR-registeret, Sundhedsdatastyrelsen.

Note: Nye brugere er personer der har første receptindløsning på sovemedicin i det givne år siden 1996.

For ATC-koder, se Boks 1.

Bemærk, at magistrelt (fremstillet på apotek) melatonin (ATC-kode N05CH01) fik særskilt varenummer i 2011, hvor det før har været registreret på et samlevarenummer. Brugere af magistrelt melatonin kan derfor ikke tælles før 2011. Promethazin (ATC-kode R06AD02) ændrede udleveringsstatus fra håndkøbsmedicin til receptpligtig medicin i december 2014. Frem til december 2014 indgår kun den andel, som har købt promethazin på recept.

⁶ Sundhedsdatastyrelsen (2019). *Monitorering af forbruget af sovemedicin hos børn og unge. Opdaterede tal fra 2. halvår 2015 til 1. halvår 2018.*

⁷ Sundhedsdatastyrelsen (2018). *Monitorering af forbruget af sovemedicin hos børn og unge. Opdaterede tal fra 2015-2017.*

Bilagstabeller

Bilagstabel 1 Antal nye brugere af psykofarmaka-grupper, 2009-2018

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lægemid- ler mod ADHD	0-17 år	3.940	4.022	3.117	2.858	2.609	2.617	2.908	2.934	3.286	3.556
	18-39 år	3.990	4.586	4.173	4.259	3.363	3.308	3.317	3.280	3.703	3.946
	40-64 år	1.526	1.759	1.623	1.415	1.235	1.143	1.134	1.239	1.326	1.451
	65+ år	347	390	332	310	350	319	270	304	278	305
	Total	9.803	10.757	9.245	8.842	7.557	7.387	7.629	7.757	8.593	9.258
Antide- pressiva	0-17 år	2.994	3.393	2.631	2.482	2.037	1.787	1.753	1.615	1.510	1.709
	18-39 år	26.348	28.532	23.888	22.037	17.899	15.469	15.759	14.754	15.361	16.188
	40-64 år	26.390	27.117	22.452	21.354	17.440	14.939	15.052	14.047	13.793	13.680
	65+ år	19.578	19.947	17.205	15.952	14.321	13.349	13.977	13.376	13.575	13.861
	Total	75.310	78.989	66.176	61.825	51.697	45.544	46.541	43.792	44.239	45.438
Antipsy- kotika	0-17 år	1.507	1.611	1.515	1.519	1.348	1.265	1.178	1.170	1.183	1.089
	18-39 år	7.101	7.927	8.247	8.789	8.306	8.062	7.586	7.643	8.084	8.245
	40-64 år	7.382	7.635	7.600	8.205	8.102	7.646	6.898	6.862	6.800	6.596
	65+ år	7.220	7.214	7.585	7.986	8.225	8.362	8.403	8.777	8.671	9.965
	Total	23.210	24.387	24.947	26.499	25.981	25.335	24.065	24.452	24.738	25.895
Beroli- gende læ- gemidler	0-17 år	3.083	2.791	2.524	2.432	2.250	2.191	2.203	2.178	2.049	1.885
	18-39 år	8.329	8.141	7.748	7.095	6.438	6.234	6.270	6.036	5.793	5.502
	40-64 år	12.964	12.585	11.875	10.864	9.929	9.520	9.265	8.688	8.155	7.302
	65+ år	10.675	10.592	10.584	10.479	10.233	10.099	10.581	10.780	11.240	11.690
	Total	35.051	34.109	32.731	30.870	28.850	28.044	28.319	27.682	27.237	26.379
Soveme- dicin	0-17 år	4.188	4.636	7.407	5.821	5.288	5.309	7.146	6.400	5.861	5.718
	18-39 år	13.338	13.641	14.571	13.752	13.972	14.344	16.433	16.482	16.841	16.393
	40-64 år	22.762	21.765	21.623	19.996	20.304	20.161	21.245	20.181	19.595	18.669
	65+ år	17.123	15.815	15.969	15.299	15.314	15.517	15.603	15.068	14.714	14.578
	Total	57.411	55.857	59.570	54.868	54.878	55.331	60.427	58.131	57.011	55.358

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret pr. 13. oktober 2019, Sundhedsdatastyrelsen.

Note: Nye brugere er personer der har første receptindløsning på psykofarmaka i det givne år siden 1996.
For ATC-koder, se Boks 1.